

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ЖИВОПИСУ І КОМПОЗИЦІЇ**

На правах рукопису

Кваліфікаційна магістерська робота

за темою:

«НІЧ НАД СЕНОЮ»

Виконала: Студентка 6 курсу,
Галузь знань: 02 Культура і
мистецтво
Спеціальність 023
Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво,
реставрація
**Крохмальна Дар'я
Едуардівна**

Науковий кандидат педагогічних наук,
керівник: доцент
Козак Тетяна Валентинівна

Керівник
майстерні: **Ясенєв Олег Петрович**

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
1.1. Триптих «Ніч над Сеною».....	6
1.2. Образ дівчини-студентки.....	7
Висновки до першого розділу.....	7
РОЗДІЛ 2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ТВОЧОГО ПРОЕКТУ	8
2.1. Композиційне розміщення зображення на листі та передача характеру форми предметів і їх пропорцій.....	8
2.2. Конструктивний аналіз форми предметів і перспективна побудова зображення на площині та виявлення об'єму предметів засобами світлотіні.....	9
2.3. Детальна прорисовка форм предметів та синтез - підведення підсумку готової роботи або творчого проекту.....	10
Висновки до другого розділу.....	11
ВИСНОВКИ	12
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	13
ДОДАТКИ	14

ВСТУП

Актуальність теми. Темою творчого проекту «Ніч над Сеною» є новий початок у новому місці, про те як залишивши рідний дім людина має адаптуватися, крокуючи у невідоме. Картина відображає стан молодої людини, яка опинилась в нових обставинах в незнайомому середовищі та її прагнення адаптуватися та самореалізуватися у новому для неї місці.

На центральній частині триптиха зображено молоду дівчину-студентку, яка досліджує нове для неї французьке місто, шукаючи можливості для розвитку, та самовираження. Інші частини – парижські пейзажі, річка Сена. Все навколо нове: нові люди, нова культура, нові звички, новий ритм життя.

Дівчина, зображена одна серед великого нічного міста, вона приймає нові виклики життя, починає вивчати своє нове оточення та себе і це викликає як позитивні емоції, так і страх перед невідомим.

Тема цього триптиха закликає глядача ще раз згадати про складність реалізації в новому чужому місці, що адаптація до нового міста – це процес, який вимагає часу, але з відкритим серцем та готовністю до змін, він може стати чудовим етапом у житті, сповненим нових можливостей і вражень, або ж тяжким випробуванням у житті молодої особистості.

На сучасному етапі **актуальність теми** полягає у тому, що зараз йде війна в Україні та багато молодих людей покинули свої домівки не за власною волею і стикнулись з проблемою адаптації та складністю реалізації знаходячись не в своїй країні. Також нагадати глядачу про важливість часу як фактору який допомагає звикнути до змін.

Тема Парижа та його неповторної атмосфери надихала багатьох художників, особливо імпресіоністів та постімпресіоністів, які прагнули зафіксувати у своїх роботах не тільки зовнішню красу міста, але й його дух, життя, настрої.

Серед відомих митців, які зверталися до теми Парижа, Клод Моне — французький імпресіоніст, відомий своїми серіями картин, що зображують паризькі сцени та передмістя [1].

Його серія про річку Сену, вокзал Сен-Лазар та численні парки Парижа показує місто в різних погодних станах та в різні пори року. Наприклад мальовничай пейзаж Клода Моне «Береги Сени в Аржантей 1872 [2]. Моне майстерно передав освітлення, гру світла воду та спокійну атмосферу. Дерев на цьому пейзажі займають значну частину композиції зображені темними силуетами на тлі неба.

Також, до теми Парижа звертався Гюстав Кайботт — представник імпресіонізму, відомий своїми точними, майже фотографічними зображеннями Парижа[3]. Його картина «Паризька вулиця, дощовий день» показує атмосферу міського життя, архітектуру, образи тогочасних людей й навіть погодні умови. Обрізання деяких фігур – особливо чоловіка крайнього правого – ще більше свідчить про вплив фотографії[4]. Автор цікаво підійшов до композиції, люди у русі йдуть не дивлячись один на одного, і ми відчуваємо наче ми переносимось на парижську вулицю і знаходимось там разом з художником .

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, створенні творчого проекту та методичне послідовне виконання творчого проекту.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити аналіз теоретичних засад досліджуваної проблеми.
2. Охарактеризувати композицію, розкрити сюжет та символіку образів у дипломному проєкті «Ніч над Сеною».
3. Створити творчий проєкт «Ніч над Сеною».

Об'єкт дослідження: стан дівчини-студентки в нових життєвих обставинах.

Предмет дослідження: на основі власних переживань предметом дослідження стали психологічні особливості адаптації дівчини-студентки до нового середовища та вплив різних факторів на життя молодої особистості.

Методологічну основу дослідження складає комплекс загально- та конкретно наукових методів і підходів для вирішення поставлених завдань: *ретроспективний аналіз*, узагальнення та систематизація філософської, мистецтвознавчої літератури та інформаційних джерел для з'ясування стану розробленості проблематики дослідження; *компаративний метод* був використаний при порівнянні композицій та концепцій творів.

Наукова новизна дослідження у тому, що подальшого розвитку набуло переосмислення сучасних художників цінності, що є красивим і потворним, і навіть те, що правда, а що брехня. Образ навмисно неконкретизований щоб глядачі могли асоціювати його з собою або чимось близьким собі і з нашим сьогоденням, яке змінило життя кожного.

Теоретичне і практичне значення роботи. Теоретичні аспекти даного дослідження можуть бути використані при написанні наукових праць, навчальних програм і проєктів з культурології, історії художньої культури, мистецтвознавства, краєзнавства. Практичне значення можуть використанні на курсах з мистецтвознавства.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Робота містить 2 рисунків, 2 додатків. Загальний обсяг становить 16 сторінки, із них – 12 сторінок основного тексту. Список використаних джерел нараховує 6 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 «Триптих Ніч над Сеною»

Творчий проект представляє собою три полотна, що розповідають про новий початок в новому місті для молодої особистості. Саме центральна частина з однією фігурою натякає нам про задум художника, адже два інші полотна це пейзажі, які є продовження композиції.

На центральному полотні трохи далі від центру зображено молоду дівчину, яка дивиться на нічне місто. Місто наче нависає над нею, а старовинні будівлі такі витончені й урочисті нагадують про давню історію міста. Образ дівчини відображає комбінацію різних емоцій: відвагу, рішучість, тривогу перед невідомим, самотність. Образ доволі не конкретизований, що дає змогу глядачу вирішити для себе які почуття у нього викликає ця робота та які емоції йому ближчі. Незважаючи на виклики, дівчина сповнена надії. Вона вірить, що нове місто подарує їй новий досвід та можливості.

Задній план дає змогу художнику зобразити нічне освітлення, звернути увагу на колорит, на глибокі падаючі тіні та на баланс темних і світлих плям, які відіграють важливу роль в композиції.

Ліве полотно – це нічний французький пейзаж з фрагментом моста та річки. В далені на горизонті осідає нічне небо видніються ліхтарі – ніби маяки. Місто живе своїм власним ритмом таємничим та непорушним.

На правому полотні як продовження, також зображено нічне місто: будівлі в далечині, річка Сена та відбиття нічного світла. Ці два полотна дають змогу відчувати те середовище ті вулиці той відблиск світла у річці який ніби відчуває героїня полотна.

Освітлення в картині відіграє важливу роль це ніби відзеркалення найрізноманітніших відчуття та емоцій, які несе нам життя.

Новий початок у новому місті – це шлях до самопізнання, відповідальності, рішучості й усвідомленості.

1.2. Образ дівчини-студентки

Образ дівчини-студентки сповнений таємниць і внутрішньої сили. Вона стоїть серед нічних вулиць великого міста, оточена світлом вуличних ліхтарів і міського саява. Вона одягнена просто, але зі смаком, підкреслюючи свою індивідуальність. На плечі невеличка сумка, яка натякає на зайнятість та заклопотаність героїні. Її погляд сповнений зосередженості й очікування, а в очах — цікавість та допитливість і, водночас, розгубленість та тривога перед невідомим.

Незважаючи на всі життєві перешкоди – вона сильна. Її серце бажає досліджувати нові горизонти для її майбутнього.

Адаптація в новому місці стала для неї не просто життєвим етапом, а новим цінним досвідом та випробуванням.

Висновки першого розділу

Проникливий образ дівчини-студентки змусить глядача задуматися в яких обставинах вона перебуває та в якій життєвій ситуації можливо хтось навіть згадає або впізнає в цьому образі себе. Основна ідея цього проекту показати образ молоді особистості її різні емоції та відчуття які виникають під час адаптації в невідомому новому середовищі. Картина передає атмосферу міста, це ніби життя, яке попереду готує нові виклики та перешкоди.

Ця робота нагадує про проблему адаптації в новому місті. Також про важливість часу як невідомого союзника в процесі адаптації. Він дозволяє молодій людині прийняти зміни, знайти своє місце у новому місті та поступово інтегруватися в нове середовище, навіть якщо спочатку це було складно.

РОЗДІЛ 2

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ОБРАЗУ

2.1. Композиційне розміщення зображення на листі та передача характеру форми предметів і їх пропорцій

1. Композиційне розміщення.

Ця картина демонструє легку композицію, де дівчина розміщена трохи вище від центру, що створює вільний простір праворуч і забезпечує баланс композиції. Це положення спрямовує увагу глядача на архітектурний фон, підкреслюючи його взаємодію з оточенням. Простір, що залишається навколо, створює атмосферу відстороненості й самотності в новому місті.

Розташування фігури в лівій частині аркуша додає глибину зображення, хоча погляд глядача слідує за її поглядом до архітектури на задній плані. Це розміщення, також, створює ефект руху, ніби дівчина зупинилася на мить, але продовжує йти.

2. Передача характеру.

Художник використовує ніби ефект розмитості заднього плану для зображення архітектури, тоді як фігура дівчини має контрастні кольори та обриси. Сама фігура дівчини, дещо повернута в бік, її зосереджений вираз обличчя і положення рук дають відчуття замисленості та можливої невпевненості. Це підкреслює її внутрішній стан — можливо, пошук або адаптація до нового середовища. Будівлі на задньому плані виконані так, що зберігають деталізацію, але виглядають дещо розмитими, що відводять основну увагу, і зосереджують нашу увагу на дівчині.

3. Пропорції фігури виконані реалістично, що надає зображенню правдоподібності та зберігає гармонію між персонажем та фоном. Дівчина— головний об'єкт, а фонові елементи залишаються другорядними, підкреслюючи масштаб міста, в якому вона знаходиться.

2.2. Конструктивний аналіз форми предметів і перспективна побудова зображення на площині та виявлення об'єму предметів засобами світлотіні

Фігура дівчини зображена узагальнено, без зайвих деталей, що підкреслює її масу та основну форму. Тіні допомагають передати освітлення в роботі, створюють певний настрій. Особливу увагу приділено фігурі її складкам одягу та об'єму сумки на плечі. Фігура це темна домінуюча пляма в композиції на якій зосереджується увага.

Перспектива в цій роботі продумана так, щоб створити ілюзію глибини та простору між темним силуетом фігури дівчини на передньому плані та світлою прямою архітектурного мотиву на задньому плані.

Світлотінь застосовується для створення об'ємності й глибини зображених предметів.

На фігурі об'єм тіла підкреслений плавними переходами світла та тіні. Освітлення падає здебільшого збоку, що надає контрасту між світлими та темними ділянками. Художник підкреслив фактуру та форму одягу за допомогою глибоких тіней в складках і зонах, які менше освітлені.

Будівля на задньому плані зображена менш детально, але світлотінь використана для позначення архітектурних елементів — колон, вікон і даху.

Світлотінь у роботі відіграє важливу роль у створенні простору, підкресленні об'єму фігури та архітектури, а також у створенні композиційної рівноваги.

2.3 Детальна прорисовка форм предметів та синтез - підведення підсумку готової роботи або творчого проекту

Висновки до другого розділу

Об'єднання трьох полотен двох пейзажних мотивів та центрального фігуративного полотна із зображенням дівчини можуть стати суттєвим фактором для натхнення на створення нових творчих проектів залежно від намірів художника.

Основна ідея художника полягала в тому щоб занурити глядача в той світ, який оточує людину, яка є у процесі адаптації до нового та передати той дух нового невідомого міста який оточує її та впливає на її відчуття та емоції.

ВИСНОВКИ

Триптих— вівтарна ікона в церкві, що складається з трьох частин. Взагалі всяка малярська та різьбарська композиція з трьох частин, зв'язаних одною ідеєю, при чому головна тема міститься в центральній картині, а додаткові — в побічних. [6]

Триптих «Ніч над Сеною» може слугувати натхненням та мотивацією для малювання та розробки подібної теми в образотворчому мистецтві. Така робота може привернути увагу публіки до проблеми адаптації молоді особистості та підняти тему серед суспільства з якою безумовно доводилося стикатися людям.

Тема змушує глядача задуматись над питаннями, що стосуються як внутрішніх, так і зовнішніх викликів, які постають у незнайомому оточенні.

Нагадати про підтримку новачків у суспільстві, студентів та тих хто вимушено переїхав у зв'язку з різними життєвими обставинами.

Навіть коли зміни викликають дискомфорт можуть призвести до особистісного зростання та нових можливостей. Адаптація це нормальний процес який під силу подолати. Проект може надихнути та підтримати тих хто проходить через подібні обставини.

Багато людей стикаються зі схожими етапами свого життя, такими як переїзд, адаптація, дистанція з рідними. Ці проблеми постають для обдумування для глядачів, дозволяє аудиторії зануритися в емоційний стан персонажа і відчувати підтримку.

Також ця історія може мотивувати до нових змін у житті яких можна досягти виходячи з зони комфорту.

Таким чином проект про адаптацію молоді особистості, в нових життєвих умовах може надихнути не лише для створення нових художніх творів а й стати засобом який розкриває інші не менш важливі питання, викликає у глядача осмислення життєвих викликів та різні емоції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Електронний ресурс: <https://www.wikiart.org/uk/klod-mone>
2. Електронний ресурс: <https://www.wikiart.org/ru/klod-mone/beregaseniy-v-arzhantyye-1872>
3. Електронний ресурс: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Гюстав_Кайботт
4. Електронний ресурс:
https://en.m.wikipedia.org/wiki/Paris_Street%3B_Rainy_Day
5. Електронний ресурс: <https://www.artic.edu/artworks/20684/paris-street-rainy-day>
6. Триптих//«Українська мала енциклопедія», 16 кн. : у 8 т. / проф Є. Онацький, Буенос-Айрес за сприяння УАПЦ протягом 1957–1967 рр., с 90
https://archive.org/details/UkrMalaEn/kn_15_%D0%A1%D1%82-%D0%A3%D1%86?view=theater#page/n89/mode/2up

ДОДАТКИ**Додаток А**

<https://platonconference.kiev.ua/uk/tezy-dopovidei>

Платонівські читання

Секція 1. Українське мистецтво від давнини до сьогодення

Крохмальна Д., магістрантка II курсу, кафедри живопису і композиції НАОМА (керівник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри живопису і композиції НАОМА Т. В. Козак)

Образ матері в мистецьких творах

Ключові слова: образ матері, твори мистецтва, образ.

Krokhmalna D., 2nd year master's student, Department of Painting and Composition of NAOMA (supervisor: Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Painting and Composition Department of NAOMA T. V. Kozak)

The image of the mother in works of art

Abstract. In some works, the mother appears as a person who is ready for self-sacrifice and shapes the character of the child, a rock, a rock on which you can always lean. The mother motif in literature often involves presenting the mother in a very positive light and presenting the bond that binds her to her daughter or son.

Key words: image of mother, works of art, image.

Образ матері – мотив, який з'явився в мистецтві давно, але відомий архетип Діви Марії з немовлям – не єдине репрезентування цієї теми. Мистецтво насичене роботами художниць-матерей, які можуть бути особистим батьківським маніфестом, розповіддю про позитивні та негативні сторони цього досвіду, а також різними уявленнями про неї, інколи трактуючи роль матері більш метафорично.

Образ матері залежить не тільки від поточного історичного моменту, а й від панівних суспільних настроїв. У деяких творах мати постає як людина, яка готова до самопожертви і формує характер дитини, скеля, на яку завжди можна спертися. Мати, як одна з найважливіших людей у житті людини,

відіграє важливу роль в мистецтві, де її образ еволюціонував від божественної матері до матері-страдниці. Цей мотив надихає багатьох митців на показ різних аспектів материнства та стосунків матері та дитини.

Українських художник Федір Григорович Кричевський в творі «Наречена» 1910 року, в образі матері передає широкий спектр материнських емоцій. Композиція картини дуже динамічна, з вигнутими ліями, які створюють плавний і гармонійний рух. Деталі дуже точні, такі як вбрання чи волосся матері, які створюють враження реалістичності та життя. Загалом – це чудовий твір, який в образі матері прославляє материнську любов до дитини. Саме цей образ матері є чудовою даниною пап'яті всім матерям, які заслуговують на пошану за свою любов і відданість своїм дітям.

Відоме полотно української художниці Тетяни Нилівни Яблонської «Ворог наближається» 1945 року, де в центрі полотна постає образ жінки з двома дітьми на тлі воєнної евакуації. Про війну на картині говорить нам усе навіть сіре похмуре небо натякає нам, що ворог вже близько. Сюжет присвячений подіям Великої Вітчизняної війни 1941 року. Горизонтальне витягнуте полотно ще більше підкреслює настрій композиції і допомагає нам ще більше відчутти трагізм тогочасних подій.

Отже, підсумовуючи вищесказане, тема образ матері є однією з найпоширеніших в мистецьких творах, потенціал вивчення цього аспекту невичерпний, адже образ матері – це основа життя та надії. Дві різні композиції але вони уособлюють образ матері – надію, безмежну любов до власної дитини та нагадують нам про важливість цих унікальних і цінних стосунків.